

Datum vergadering	27 mei 2021
Omschrijving agendapunt	Voorstel tot instellen egalisatiereserve archeologie
Portefeuillehouder	wethouder P.P.M. Ploegaert MPM
Samenvatting	
De ondergrond van onze gemeente Sluis is rijk aan archeologische waarden. In de afgelopen periode is gebleken dat het budget voor Archeologisch onderzoek niet volstaat om de kosten te dragen voor het uitvoeren van de werkzaamheden fasen 4 eindverslag/conservering en deponering. Dit leidt tot de volgende problemen: - Van reeds uitgevoerde projecten kan het eindverslag van het onderdeel archeologie niet worden opgesteld/afgerond binnen de wettelijke periode van 2 jaar na uitvoering; - Er dreigt vertraging te ontstaan voor nog uit te voeren projecten. In dit voorstel brengen we via een totaaloverzicht per periode de benodigde middelen in beeld en doen we een voorstel voor een structurele oplossing: het instellen van een egalisatiereserve Archeologie.	

Aan de raad,

Algemeen:

In 1992 hebben twintig Europese landen op het eiland Malta het Verdrag van Malta ondertekend. In dit verdrag hebben deze landen vastgelegd hoe ze omgaan met het Europees archeologisch erfgoed. Ook Nederland heeft dit verdrag ondertekend. Daarna zijn de uitgangspunten van het verdrag vastgelegd in nationale wetgeving. Er zijn twee belangrijke uitgangspunten:

1. archeologische sporen worden zo veel mogelijk in de bodem bewaard en beheerd. Is dit niet mogelijk, dan kan de overheid verlangen dat de oorspronkelijke plannen worden aangepast of eisen dat de initiatiefnemer zorg draagt voor een verantwoorde documentatie van de historische informatie en overblijfselen, die anders verloren gaan.
2. de bodemverstoorders betalen de kosten van archeologisch onderzoek. Dit is het zgn. veroorzakersprincipe: degene die het initiatief neemt om de bodem te verstoren, betaalt de kosten van archeologisch onderzoek en eventuele opgravingen, inclusief de daarbij behorende wettelijk verplichte te publiceren rapportages. Dit verstoordersprincipe kennen we ook uit de milieuwetgeving: "de vervuiler betaalt".

Waar zich in de gemeente archeologische sporen bevinden is vastgelegd in het archeologiebeleid van de gemeente en recentelijk vertaald in het facetbestemmingsplan Archeologie. Het veroorzakersprincipe geldt uiteraard ook indien de overheid de bodemverstoorder is. In de gemeente Sluis is dit bijvoorbeeld het geval bij de aanleg en vervanging van rioleringen in gronden die in het archeologiebeleid en in het bestemmingsplan archeologische waarden hebben.

De ondergrond in de gemeente Sluis is rijk aan archeologische waarden. Dat betekent dat het regelmatig voorkomt dat er bij infrastructurele werken, zoals de aanleg en de vervanging van rioleringen, of de realisatie van een MFC, een archeologisch bedrijf wordt ingeschakeld. Het archeologisch traject dat op dat moment wordt doorlopen kent de volgende 4 fasen:

1. Voorbereidingsfase/historisch onderzoek
2. Archeologische Begeleiding werkzaamheden
3. Primaire uitwerking/Evaluatieverslag
4. Eindverslag/conservering/deponering

Projecten met een hoge waarde archeologie:

In 2019 zijn rioleringswerken uitgevoerd in de Landstraat, Ruiterskwartier, Burchtstraat, Reinaertstraat en Utenhovestraat te Aardenburg. Aardenburg is een kern met een hoge archeologische waarde. Dit houdt onder meer in dat voor verstoringen van meer dan 50 m² een archeologisch onderzoek uitgevoerd dient te worden. Overeenkomstig het archeologiebeleid van de gemeente is voor de archeologische begeleiding van deze werkzaamheden een Programma van Eisen opgesteld. Een gedeelte van deze werkzaamheden is uitgevoerd in de ondergrond van een archeologisch rijksmonument, nl. de Burchtstraat. Hierin bevinden zich resten van Romeinse vestingwerken alsmede vroeg- en laat-middeleeuwse sporen. Het Rijk is hier de bevoegde instantie. Het Rijk heeft voor deze werkzaamheden een monumentenvergunning afgegeven. De gemeente heeft een omgevingsvergunning afgegeven. Daarnaast bepaalt het Rijk ook op welke wijze de archeologische begeleiding uitgevoerd dient te worden. De kosten van deze begeleiding zijn voor rekening van de verstoorder.

Het is hier gegaan om een fors bedrag. Dit is te verklaren uit het feit dat de kern Aardenburg, in vergelijking met de meeste andere kernen in Zeeland, een archeologische "hotspot" is. Bij het graven van de cunetten konden sporen worden aangetroffen uit :

- de Nieuwe Tijd (vestingwallen uit de Tachtigjarige Oorlog)
- Late Middeleeuwen (stadsgrachten)
- Vroege Middeleeuwen (omgeving St.-Baafskerk en vml. Mariakerk)
- Romeinse Tijd (castellum)
- Mesolithicum (jachtkampen)

Bovenstaande geldt ook voor de reeds uitgevoerde riool en herinrichtingswerkzaamheden in bijvoorbeeld de Grote Maagdenstraat in Sluis, Centrumplan Oostburg, Schoondijke en bijvoorbeeld Groede.

A Bekostiging, problematiek en financieel totaaloverzicht

Wat betreft de bekostiging gelden duidelijke richtlijnen en afspraken over wat ten laste van een Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) gebracht kan worden en wat ten laste van de begrotingspost Archeologie gerekend moet worden. De stappen 'Voorbereidingsfase' tot en met het Evaluatieverslag komen ten laste van het GRP en het onderdeel Eindverslag t/m conservering/deponering wordt toegerekend aan de begrotingspost Archeologie. E.e.a. volgt ook uit het advies van onze accountant.

In de afgelopen periode is gebleken dat het budget voor Archeologisch onderzoek niet volstaat om de kosten te dragen voor het uitvoeren van de werkzaamheden fasen 4 eindverslag/conservering en deponering. Dit leidt tot de volgende problemen:

- Van reeds uitgevoerde projecten kan het eindverslag van het onderdeel archeologie niet worden opgesteld/afgerond binnen de wettelijke periode van 2 jaar na uitvoering;
- Er dreigt vertraging te ontstaan voor nog uit te voeren projecten.

Bij het niet tijdig opleveren riskeren archeologisch uitvoerende bedrijven wekelijkse boetes en verlies van hun certificaat. Het archeologisch bedrijf dat de werkzaamheden voor ons heeft verricht (Artefact) heeft tot nu toe uitstel aan kunnen vragen voor de betreffende projecten.

Besparingen en taakstellende bedragen

De stapeling van perioden maakt het werk voor de archeoloog extra ingewikkeld, waardoor ook de kosten hoger uitvallen. Daarnaast zijn ook de (extra) eisen die het Rijk stelt aan het onderzoek in de Burchtstraat debet aan de hoge kosten. Het project landstraat e.o. te Aardenburg ligt voor wat betreft het onderdeel archeologie momenteel stil in afwachting van het beschikbare budget voor het eindverslag (fase 4). Inmiddels is voor deze laatste fase (eindverslag/conservering en deponering) in overleg met Artefact en onze adviseur archeologie naar een besparing gekeken ten opzichte van de aangeboden offerte met een bedrag van € 119.000,- en voor het onderdeel vervanging riolering St. Baafskerk van € 21.850,- (totaal ca. € 140.000,- excl. BTW).

Het schrappen van de minst essentiële onderdelen levert een dermate besparing op dat we nu uitkomen op een taakstellend bedrag van € 119.770,- excl. BTW.

In dit zelfde kader is er ook gesproken over het nog af te ronden project Grote Maagdenstraat in Sluis waar we voor de laatste fase archeologie uit kunnen gaan van ca € 48.000,- excl. BTW in plaats van het offertebedrag van ca. € 55.000,- excl. BTW.

Financieel totaaloverzicht

Er is een totaaloverzicht gemaakt van nog te maken kosten van de periode voor 2021 en een doorkijk naar de planperiode 2021-2024. Ook komende planperiode hebben we nog te maken met een aantal projecten waarbij het onderdeel archeologie een voorname rol speelt. We gaan nog rioolwerkzaamheden starten in St. Anna ter Muiden, Retranchement en een deel van Sluis. Voor deze en nog andere projecten is voor de planperiode tot en met 2024 een inschatting gemaakt van de te verwachten kosten onderdeel archeologie. Voor het onderdeel evaluatie/conservering en deponering is dit een zeer grove inschatting. Het totaaloverzicht is afgestemd met onze adviseur Archeologie Marion Burger, ons archeologisch uitvoerend bedrijf Artefact en de afdeling Financiën.

In dit overzicht is voor de periode 2021-2024 een inschatting gemaakt van de kosten met betrekking tot archeologie voor projecten uit het Gemeentelijk Riolerings Plan. Voorts wordt structureel een bedrag van € 25.000,- opgenomen voor algemene advieskosten voor onze adviseur Archeologie.

Investeringsoverzicht 2021-2024 archeologie af te ronden en nog uit te voeren projecten

Nog uit te voeren projecten (kosten uitvoeren fase eindverslag/conserveren/deponeren)

Project:	2021	2022	2023	2024
Retranchement Noordstraat	€ 3.000,00			
Retranchement Mauritsstraat	€ 10.000,00	€ 25.000,00		
St. Anna ter Muiden	€ 10.000,00	€ 30.000,00		
Sluis Kloosterstraat/Zilvermidstraat	€ 25.000,00			
Aardenburg Brandstraat			€ 8.000,00	
Aardenburg Herendreef			€ 15.000,00	
Oostburg Callenfellstraat		€ 15.000,00		

Nog af te ronden projecten (kosten uitvoeren fase eindverslag/conserveren/deponeren)

Schoondijke centrum 1+2	€ 4.847,00			
Oostburg Centrumplan 1+2	€ 6.200,00			
Sluis Grote Maagdenstraat	€ 47.760,00			
Groede Markt	€ 12.823,00			
Oostburg Centrumplan 3	€ 15.668,00			
Aardenburg centrum/landstraat	€ 109.000,00	€ 74.000,00	€ 35.000,00	
St. Baafskerk	€ 10.770,00	€ 5.000,00	€ 5.770,00	
Algemeen Marion Burger	€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ 25.000,00
Totaal benodigd per jaar:	€ 125.298,00	€ 184.000,00	€ 80.770,00	€ 48.000,00

Op basis van het totaaloverzicht zijn voor de komende planperiode onderstaande bedragen benodigd:

2021 - € 125.000,-
 2022 - € 184.000,-
 2023 - € 81.000,-
 2024 - € 48.000,-

Dit terwijl het jaarlijks beschikbare bedrag voor archeologie ca. € 76.000 - € 82.000 bedraagt. Voor de jaren 2021 en 2022 is er dan ook sprake van een aanzienlijk tekort.

B: Voorstel voor structurele oplossing: instellen egaliseringsreserve Archeologie

- Op de grootboekrekening GB68211000 is het budget gereserveerd voor Archeologisch onderzoek, jaarlijks € 76.000 - € 82.000 periode 2021-2025. Uitgaven archeologie kunnen, mede afhankelijk van de projectplanning, per jaar nogal verschillen waarbij het vrijwel onmogelijk is om een juiste jaarlijkse inschatting te maken van het benodigde budget. Het voorstel is om voor

dit onderwerp een egalisatiereserve in te stellen waarbij overschotten en tekorten ten laste komen van deze reserve. Eenmalig een bedrag van € 151.000,- beschikbaar te stellen uit de algemene reserve om deze egalisatiereserve te voeden. In 2024 het verwachte overschot op de reguliere begroting terug te laten vloeien naar de egalisatiereserve

Oostburg,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN SLUIS,

De secretaris,

De burgemeester,

S.I. de Kievit-Minnaert

mr. M.M.D. Vermue

Bijlage(n):

a.

DE RAAD VAN DE GEMEENTE SLUIS

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 28-4-2021;

gelet op artikel 147 lid 2 van de gemeentewet ;

BESLUIT:

- besluiten tot het instellen van een egalisatiereserve Archeologie
- eenmalig een bedrag van € 151.000,- beschikbaar te stellen uit de algemene reserve om deze egalisatiereserve te voeden;
- In 2024 het verwachte overschot op de reguliere begroting terug te laten vloeien naar de egalisatiereserve

Sluis, 27 mei 2021

DE RAAD VOORNOEMD,

De griffier,

De voorzitter,

mr. P.T.G. Claeijs

mr. M.M.D. Vermue